

Elżbieta Ochwat

Uniwersytet Rzeszowski

STEFANIA ŁOBACZEWSKA – MUZYKOLOG, KRYTYK I ORGANIZATOR

„Mamy więc nareszcie katedrę Muzykologii na Uniwersytecie Lwowskim” – tak zaczyna się anonimowy *List ze Lwowa* opublikowany w „Przeglądzie Muzycznym”¹. Zdaniem autora tego listu absolwenci szkół muzycznych w Polsce nie są wystarczająco przygotowani do dalszego kształcenia na uniwersytecie:

Najpierw określmy jasno, co jest wymagane od słuchaczy, zapisujących się na muzykologię. A więc gruntowna znajomość harmonii i kontrapunktu, nauki form, pewnego przynajmniej pojęcia o instrumentacji i czytaniu partytur. Nikt z zapisujących się w tym roku na ten nowy dział, nie miał wyobrażenia, czego właściwie będzie od niego żądał profesor muzykologii; dlatego też tegoroczni słuchacze i słuchaczki d-ra Chybińskiego musieli pod jego gorliwym kierunkiem, z dużym nakładem własnej pracy uzupełnić swe braki. [...] Miejmy jednak nadzieję, że tak intensywna, można powiedzieć pełna poświęcenia praca dra Chybińskiego wyda wkrótce pomyślne rezultaty i że młodzież, pod jego kierunkiem wykształcona, nauczysz się ścisłej, metodycznej pracy, opromienionej prawdziwym ukochaniem muzyki, rozpocznie samoistną działalność i, za przykładem swego profesora, będzie się starała wnieść polską kulturę muzyczną na taką wyżynę, na jakiej stoi już zagranicą”².

Na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego w 1912 roku założony został przez polskiego muzykologa Adolfa Chybińskiego Zakład Muzykologii. Chybiński podjął trud organizacji muzykologii polskiej oraz wykształcenia metodologicznych podstaw tej nauki. Działal na różnych płaszczyznach: prowadził prace badawcze, organizował studia muzykologiczne, rozwijał działalność dydaktyczną i wydawniczą. Uważał, że muzyka polska stanowi bardzo obszerny materiał, i dążył do jej opracowania. Jego zdaniem podstawę rozwoju muzykologii w Polsce stanowić miało wykształcenie kadr pracowników naukowych:

Już jednak to, co dotychczas mamy, przedstawia się jako olbrzymi materiał historyczny i etnograficzny, wymagający pracy „wielu rąk”, których jeszcze tak wiele nie ma, a raczej – z których nie

¹ X.Y., *List ze Lwowa. Kilka uwag o stosunkach muzycznych*, „Przegląd Muzyczny” 1913, R. 6, nr 18, s. 11.

² *Ibidem*, s. 13–14.

wszystkie uznają muzykę polską za teren systematycznej pracy i nie wszystkie mogą bez ważnych powodów zajmować się tylko badaniem tego wszystkiego, co mieści się właśnie w pojęciu *muzyka polska*³.

Do grona wychowanków lwowskiej szkoły muzykologicznej należy Stefania Łobaczewska. Urodziła się we Lwowie 31 lipca 1888 roku. Jej rodzicami byli Gérard de Festenburg – lekarz pochodzenia belgijskiego i Helena z Sawickich. Swoje umiejętności pianistyczne doskonaliła pod kierunkiem Viléma Kurza w Konserwatorium Galicyjskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie do 1914 roku. W latach 1912–1914 studiowała muzykologię jako wolny słuchacz u Adolfa Chybińskiego na Uniwersytecie Lwowskim. Pierwszymi badaniami naukowymi w nowo powstałym Zakładzie Muzykologii były prace Bronisławy Wójcik-Keuprulan o polskich tańcach Johanna Fischera, niemieckiego kompozytora z drugiej połowy XVII i początku XVIII wieku oraz Stefanii Łobaczewskiej o *Cathemerinon* Wolfganga Greffingera, kompozytora niemieckiego z początku XVI wieku (ten cenny zabytek, znany dotychczas tylko z tytułu, odnalazł Adolf Chybiński w Bibliotece Ossolińskich). Prace te zostały wydrukowane w redagowanym przez Henryka Opieńskiego „Kwartalniku Muzycznym”⁴ i były to pierwsze prace studentów muzykologii lwowskiej opublikowane w fachowym czasopiśmie.

Stefania Łobaczewska swoje studia muzykologiczne kontynuowała w latach 1914–1918 w Wiedniu u Guido Adlera, a następnie w latach 1925–1929 ponownie u Adolfa Chybińskiego we Lwowie. W 1929 roku uzyskała tytuł doktora na podstawie pracy pt. *O harmonice Klaudiusza Achillesa Debussy’ego w pierwszym okresie jego twórczości*⁵. Adolf Chybiński i Władysław Podlacha wystawili taką samą ocenę: „samodzielna i bardzo wartościowa”⁶. Wszystkie egzaminy (przedmiot drugi – historia sztuki) Stefania Łobaczewska zdała celująco. Seweryn Barbag, autor recenzji tej pracy, na łamach czasopisma „Muzyka” tak napisał:

Przedmiotem wykwintnej pracy p. Łobaczewskiej są harmoniczne właściwości dzieł Debussy’ego. [...] Rozważna i bardzo krytyczna analiza porównawcza autorki stwarza syntezę najważniejszych oryginalnych splotów i związków harmonicznych Debussy’ego. [...] Praca p. Łobaczewskiej odznacza się precyzją naukową, artystyczną intuicją i rzeczywistą znajomością techniki kompozytorskiej XIX i XX wieku⁷.

³ A. Chybiński, *O zadaniach historycznej muzykologii w Polsce*, „Muzyka” 1930, R. 7, nr 10, s. 588.

⁴ B. Wójcik, *Tańce polskie Jana Fischera z 1702 roku*, „Kwartalnik Muzyczny” 1914, z. 2, s. 8–90; S. Łobaczewska, *Przyczynki do dziejów humanizmu w muzyce*, „Kwartalnik Muzyczny” 1913, z. 1, s. 3–23.

⁵ S. Łobaczewska, *O harmonice Klaudiusza Achillesa Debussy’ego w pierwszym okresie jego twórczości*, „Kwartalnik Muzyczny” 1929, nr 5, s. 32–61.

⁶ Archiwum Państwowe Okręgu Lwowskiego, *Prace doktorskie. Łobaczewska Stefania*, fond 26, opis 4, sprawa 377, s. 699.

⁷ *Nowe wydawnictwa*, „Muzyka” 1931, R. 8, nr 3, s. 164.

Następnie podjęła pracę wykładowcy w Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie.

Po II wojnie światowej wielu wychowanków Adolfa Chybińskiego, podobnie jak sam profesor, wskutek zaistniałych warunków politycznych opuściło Lwów. Stefania Łobaczewska po wojennej tułaczce zamieszkała na stałe w Krakowie w 1944 roku. Z wielkim zapałem zabrała się do pracy nie tylko naukowej, ale także organizatorskiej. Przyjęła na siebie wiele obowiązków, gdyż zależało jej na sprawnym funkcjonowaniu szkolnictwa muzycznego. Wspólnie z rektorem Zbigniewem Drzewieckim organizowała Państwową Wyższą Szkołę Muzyczną w Krakowie, gdzie rozpoczęła swoją pracę pedagogiczną. Cieszyła się dużym uznaniem nie tylko wśród studentów, ale także wśród współpracowników, o czym świadczą powierzane jej liczne funkcje. Była dziekanem Wydziału Kompozycji, Teorii i Dyrygentury (1946–1949) i kierownikiem Katedry Teorii Muzyki (1957–1962). Pełniła funkcję rektora (1952–1955), a następnie w latach 1955–1957 prorektora tej uczelni. Habilitację otrzymała w 1949 roku na Uniwersytecie Poznańskim. Dwa lata później podjęła pracę w Katedrze Historii i Teorii Muzyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1954 roku po śmierci Zdzisława Jachimeckiego przejęła kierowanie Katedrą Muzykologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, gdzie uzyskała tytuł profesora nadzwyczajnego (1954) oraz zwyczajnego (1959). Funkcję tę pełniła do końca życia. Ponadto w latach 1958–1959 była prodziekanem Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Działała również w różnych instytucjach i towarzystwach naukowych m.in. Société Internationale pour la Musique Contemporaine (SIMC), Towarzystwie im. Fryderyka Chopina, Komisji Muzykologicznej PAU i Sekcji Muzykologicznej Związku Kompozytorów Polskich. Za swoje zasługi została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W 1953 roku otrzymała Nagrodę Państwową III stopnia, a w 1955 roku – Nagrodę Miasta Krakowa. Zmarła w Krakowie 16 stycznia 1963 roku.

Stefania Łobaczewska zajęła się w swojej pracy naukowej opracowaniem muzyki polskiej, a zwłaszcza twórczością Karola Szymanowskiego. W 1950 roku opublikowana została jej pierwsza monografia o tym kompozytorze pt. *Karol Szymanowski. Życie i twórczość (1882–1937)*. We wstępnym rozdziale zatytułowanym *O zadaniach i metodzie monografii muzycznej* sformułowane zostały przez Łobaczewską założenia metodyczne: polska kultura muzyczna powinna być badana w kontekście muzyki europejskiej, a dzieła muzyczne i osobowość kompozytora rozpatrywać należy na tle epoki i środowiska społeczno-kulturowego, w którym się formowały. W monografii tej zawarta została także szczegółowa analiza utworów muzycznych pod kątem harmoniki i architektоники. O pozycji tej pracy w literaturze muzykologicznej tamtych czasów świadczy recenzja Zofii Lissy.

Książka ta – w opinii Z. Lissy – stanowi w zakresie badań nad twórczością współczesnych kompozytorów jedyną tego rodzaju pozycję w światowej literaturze muzykologicznej. [...] w opar-

ciu o długotrwałe i niesłychanie szczegółowe badania autorka przedstawia życie kompozytora, jego sylwetkę, jego indywidualność jako człowieka i kompozytora na tle okresu dziejowego, w którym żył, szczegółowo charakteryzując ten okres od strony prądów kulturalnych, w szczególności kierunków i prądów muzycznych, starając się zarazem wyjaśnić je całokształtem polskich tradycji muzycznych. [...] w ten sposób monografia o Szymanowskim w ujęciu Łobaczewskiej stała się odbiciem fragmentu historii muzyki polskiej okresu „pochopinowskiego”, widzianej jednak z perspektywy twórczości Szymanowskiego, która stała się ważnym, a w pierwszej połowie XX wieku badające najważniejszym jej składnikiem. [...] książka Łobaczewskiej nie będąc „ostatnim” jest jednak niewątpliwie pierwszym tak poważnym i tak głęboko przemyślanym „słowem” o Karolu Szymanowskim. Jest to w tej chwili jedyna tak obszerna, tak wyczerpująca, tak źródłowa, tak wszechstronna i tak poważnie pomyślana monografia o Szymanowskim⁸.

Opinia ta aktualna jest również i dzisiaj, gdyż monografia Stefanii Łobaczewskiej nadal stanowi podstawę w badaniach twórczości i życia tego polskiego kompozytora. Oprócz tej monumentalnej pracy spod jej pióra wyszło szereg mniejszych rozpraw: *Geneza stylu K. Szymanowskiego*, *Twórczość pieśniarska K. Szymanowskiego*, *O „Ślopiewniach” K. Szymanowskiego*, *Karol Szymanowski a polska muzyka współczesna*, *Karol Szymanowski a polska muzyka ludowa*, *Sonaty fortepianowe Szymanowskiego a sonaty Skriabina*⁹.

Wielu polskich muzykologów zajmowało się twórczością Fryderyka Chopina. Również Stefania Łobaczewska podjęła ten temat w swoich publikacjach, koncentrując się na stylu narodowym w twórczości tego kompozytora. Z jej inicjatywy powstała seria *Dokumentacja warszawskiego okresu życia i twórczości Fryderyka Chopina*, która w założeniu autorki miała ukazywać stan polskiej kultury muzycznej w latach 1800–1830. Twórczość tego kompozytora Łobaczewska przedstawiła w ujęciu syntetycznym w drugim tomie *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*¹⁰.

W dorobku naukowym Stefanii Łobaczewskiej oprócz prac historycznych znajdują się też rozprawy dotyczące estetyki muzycznej. Problematyka ta podjęta została m.in. w pracy pt. *Ogólny zarys estetyki muzycznej* opublikowanej w 1938 roku. Łobaczewska zaprezentowała w niej estetykę heteronomiczną, według której muzyka stanowi formę bezpośredniego wypowiedzania się, wyrażania najbardziej subiektywnych przeżyć twórcy, zwłaszcza jego emocji. W pracy tej autorka połączyła problematykę estetyki muzycznej z psychologią twórczości i odtwór-

⁸ S. Łobaczewska, *Karol Szymanowski. Życie i twórczość (1882–1937)*. Rec.: Z. Lissa, „Studia Muzykologiczne” 1953, t. 1, s. 358–360.

⁹ S. Łobaczewska, *Geneza stylu K. Szymanowskiego*, „Muzyka” 1934, nr 1; *Twórczość pieśniarska K. Szymanowskiego*, „Muzyka Współczesna” 1937, nr 4/5; *O „Ślopiewniach” K. Szymanowskiego*, „Ruch Muzyczny” 1948, nr 4; *Karol Szymanowski a polska muzyka współczesna*, „Muzyka” 1952, nr 3/4; *Karol Szymanowski a polska muzyka ludowa*, „Studia Muzykologiczne” 1953, t. 2; *Sonaty fortepianowe Szymanowskiego a sonaty Skriabina* [w:] K. Szymanowski, t. 3, red. Z. Lissa, Warszawa 1964.

¹⁰ A. Nowak-Romanowicz i in., *Z dziejów polskiej kultury muzycznej*, t. 2, Kraków 1966.

czości muzyki oraz wprowadziła pojęcie „treści emocjonalnej”, zwracając szczególną uwagę na związek tej treści z formą.

Ważną pozycją dla historii polskiego piśmiennictwa muzykologicznego są *Style muzyczne* Stefanii Łobaczewskiej. Analiza jej twórczości pokazuje, że często sięgała po zagadnienia związane z tą problematyką. Naukę o stylach muzycznych uważała ona za część estetyki muzycznej. Styl muzyczny i formy muzyczne jako jego wyznaczniki były dla niej podstawą rozpatrywania dziejów muzyki pomimo tego, że nie utożsamiała historii muzyki z historią stylów. Pracy tej autorka niestety nie zdążyła ukończyć. W zamierzeniu *Style muzyczne* miały być trzypięciotomowym dziełem. W 1960 roku opublikowane zostały jedynie dwie części tomu pierwszego, w którym Stefania Łobaczewska przedstawiła style: klasyczny (część pierwsza) oraz barokowy, renesansowy i gotyk (część druga). W drugim tomie miała się znaleźć charakterystyka stylu od epoki romantyzmu po modernizm. Tom trzeci natomiast miał być poświęcony zagadnieniom ogólnym, takim jak styl historyczny, narodowy, indywidualny, gatunki muzyczne, kategorie psychologiczno-estetyczne i wartościujące oraz stylizacja. Według Łobaczewskiej pojęcie stylu muzycznego obejmuje takie czynniki, jak społeczna funkcja dzieła muzycznego, treść i forma we wzajemnej relacji oraz środki warsztatowe, za pośrednictwem których realizuje się forma i treść utworu muzycznego¹¹. A zatem przedstawiając ewolucję stylu, bierze autorka pod uwagę budowę formalną, treść emocjonalną oraz uwarunkowania społeczne, w jakich dzieło powstawało. W swojej pracy dokonała również klasyfikacji gatunków muzycznych, przyjmując za podstawę trzy kryteria. Według Stefanii Łobaczewskiej gatunki muzyczne podzielić można ze względu na społeczną funkcję muzyki, zastosowanie dźwięku jako samowystarczającego środka wyrazu lub w syntezie z innymi rodzajami sztuki, a także cechy materiałowe (według środków wykonawczych), fakturalne (monofonia, homofonia, polifonia) oraz strukturalne (tonalność)¹². Style muzyczne są przykładem analityczno-syntetycznego myślenia autorki i charakterystycznej dla jej twórczości predylekcji do łączenia historii muzyki z estetyką muzyczną, psychologią oraz socjologią. Praca ta, także w tej niedokończonyj postaci, stanowi ważną pozycję w literaturze muzykologicznej i ukazuje sposób myślenia drugiego pokolenia muzykologów polskich.

Stefania Łobaczewska działała też jako krytyk muzyczny. Współpracowała z „Kurierem Poznańskim”, a w latach 1928–1934 była recenzentem w „Gazecie Lwowskiej”. Jej pierwsze artykuły pojawiły się jeszcze w latach 1911–1913 na łamach „Przeglądu Muzycznego” i „Biblioteki Warszawskiej”¹³. Tematyka tych artykułów, dotycząca estetyki, psychologii muzyki i współczesnej kultury

¹¹ S. Łobaczewska, *Style muzyczne*, t. 1, cz. 1, Kraków 1960, s. 7.

¹² *Ibidem*, s. 17–27.

¹³ Były to artykuły: *Kilka słów o kulturze muzycznej XX wieku*, „Przegląd Muzyczny” 1911, nr 5; *W kwestii pochodzenia muzyki*, „Przegląd Muzyczny” 1911, nr 11 i 12; *Schopenhauer*

muzycznej, stanowi zwiastun problematyki, którą zajmowała się Łobaczewska w późniejszej twórczości. Już w pierwszym artykule autorka głosi, że

mimo wielkiego postępu wszelkich umiejętności muzycznych w naszym stuleciu, zarówno praktycznych jak i teoretycznych, licznych i ważnych odkryć w dziedzinie historii muzyki, akustyki, harmonii muzyki i estetyki, sztuka muzyczna nie jest jeszcze w naszym współczesnym życiu tym, czym być powinna [...] nie jesteśmy zdolni do takiej wielkiej, bezinteresownej miłości dla sztuki – niezdolni zespolić ją tak ściśle z życiem, by się stała niezbędnym jego warunkiem, drugą naszą istotą¹⁴.

W dalszej części artykułu Stefania Łobaczewska omawia problem publiczności, która przychodzi na koncerty sławnych muzyków jedynie po to, by podziwiać technikę gry wirtuoza. Tylko niewielka jej część zna wartość dzieł kompozytorów. Rozwiązaniem według autorki jest powszechna edukacja w dziedzinie muzyki, którą należy objąć wszystkich już od najmłodszych lat:

ukochać sztukę, znaczy poznać ją przede wszystkim, zbliżyć się do niej, od najmłodszych lat wsłuchiwać się w jej misteria, uczynić ją nie czymś oderwanym od życia, jakimś rodzajem zbytku czy zabawy w formie szlachetniejszej, za którą ją zawsze jeszcze zwykliśmy uważać, ale przeciwnie najściślej ją z życiem zespolić¹⁵.

Stefania Łobaczewska jako krytyk opublikowała dużo artykułów na różne tematy. Najbardziej interesowała się muzyką współczesną i to jej poświęciła najwięcej publikacji. Na bieżąco informowała czytelników o nowych dziełach i zdawała relacje z sal koncertowych. Propagowała muzykę polską i uważała, że jej rozpowszechnianie powinno stać się obowiązkiem nie tylko krytyków, muzyków, organizatorów koncertów, ale także słuchaczy. Zafascynowana twórczością Karola Szymanowskiego, nie zapominała o młodych, nieznanych jeszcze kompozytorach lwowskich:

Obowiązkiem przyzwoitości społecznej jest zainteresowanie się tym, co powstaje pośród nas, co ludzie, niejednokrotnie nam najbliżsi, produkują jako dobro kultury współczesnej. Kto wie zresztą, może są wśród nich wielkie talenty, czymże obowiązkiem, jak nie naszym właśnie, jest wydobyć je na światło dzienne? I czy mogą one zresztą znaleźć drogę w szerszy świat, nie będąc naprzd poznane wśród najbliższego otoczenia? A zresztą i te mniejsze talenty, pojawiające się obok wielkich gwiazd twórczych, czy nie mają one coś do powiedzenia, co niejednokrotnie posiada wielką wagę dla ludzi swej epoki, a co przemilczane we właściwym czasie traci wszelki sens?¹⁶

Uczniowie Adolfa Chybińskiego, jak i on sam, prowadzili działalność nie tylko naukową, dydaktyczną, ale również krytycznomuzyczną. W kręgu ich

o muzyce, „Przegląd Muzyczny” 1912, nr 4; *Problemat twórczości w estetyce muzycznej*, „Biblioteka Warszawska” 1911, t. IV.

¹⁴ S. Gérard Festenberg, *Kilka słów o kulturze muzycznej XX wieku*, „Przegląd Muzyczny” 1911, nr 5, s. 8.

¹⁵ *Ibidem*, s. 9.

¹⁶ S. Łobaczewska, *Przed wieczorem kompozytorów lwowskich*, „Gazeta Lwowska” 1934, nr 360.

zainteresowań były nowe dzieła, programy i idee oraz zmieniająca się kultura muzyczna. Szereg artykułów poświęcili także sprawie krytyki muzycznej i poziomowi wykształcenia osób, które się nią zajmują. „Bez przygotowania muzycznego – pisał Adolf Chybiński – nie może być mowy o należyтым wykonywaniu krytyki muzycznej, w szczególności zaś tej, która dotyczy muzycznej twórczości”¹⁷. Również Stefania Łobaczewska zajmowała się problematyką krytyki muzycznej. W artykule pt. *Krytyka wobec współczesnej twórczości muzycznej* omawiała cele i zadania krytyki muzycznej w odniesieniu do muzyki współczesnej. Z kolei artykuł *Muzykologia a krytyka muzyczna* poświęciła nieporozumieniom, jakie zachodzą pomiędzy krytyką i krytykiem a kompozytorem i społeczeństwem, głównie w odniesieniu do muzyki współczesnej. Postulowała podział na krytykę fachową i krytykę w pismach codziennych, przy czym w obu przypadkach krytyk powinien być w pełni wykwalifikowany pod względem muzycznym i zawodowym, aby móc wypełnić zadania, jakie stawia muzyka współczesna. Autorka wypowiedziała się w tym artykule także na temat kwalifikacji krytyków.

Nasza generacja – w Polsce przynajmniej – jest bowiem pierwszą, która reprezentuje w sferach krytyki zawodowo wykształconych i przygotowanych teoretyków i muzykologów. A jeżeli w praktyce – pisała Stefania Łobaczewska – ten zawodowo przygotowany i wykształcony muzykolog nie zajął jeszcze na łamach krytyki tego miejsca, jakie mu się należy, to wina leży tu zarówno po stronie naszego społeczeństwa, jak i ich samych¹⁸.

Stefania Łobaczewska była cenionym pedagogiem i organizatorem. Za jej kadencji na stanowisku rektora w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Krakowie nastąpił rozwój sekcji operowej. Przygotowano i wystawiono fragmenty takich dzieł, jak *Straszny dwór*, *Rigoletto*, *Faust*, *Halka*, oraz *Traviatę* i *Eugeniusza Oniegina* w całości. W 1952 roku zarządzeniem Ministra Kultury i Sztuki wprowadzona została aspirantura, czyli 3-letnie studium połączone z państwowym stypendium, które miało wspomagać zdolnych studentów w ich rozwoju artystycznym. Na krakowskiej uczelni działało także studenckie Koło Naukowe, które było organizatorem zjazdu studenckich kół naukowych połączonego z sesją dotyczącą problemu upowszechniania muzyki. Stefania Łobaczewska w swoim dorobku ma również prace o charakterze podręcznikowym. Jej *Tablice do historii muzyki z objaśnieniami* (1949) i *Zarys historii form muzycznych. Próba ujęcia socjologicznego* (1950) przez długi czas stanowiły podstawę kształcenia muzycznego. W trosce o należyty poziom nauczania wspólnie z Kazimierzem Wiłkomirskim opublikowała *Metodykę wykładu nauki o muzyce w szkołach muzycznych niższych i średnich*, natomiast we współpracy z Hieronimem Feichtem *Metodykę*

¹⁷ A. Chybiński, *O kilku problemach krytyki muzycznej*, „Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie” 1930, nr 2, s. 1 [przedruk: S. Jarociński, *Antologia polskiej krytyki muzycznej XIX i XX wieku (do 1939)*, Kraków 1955, s. 486].

¹⁸ S. Łobaczewska, *Muzykologia a krytyka muzyczna*, „Kwartalnik Muzyczny” 1949, nr 25, s. 221.

nauczania historii w szkołach muzycznych. Interesowała się też reformą szkolnictwa muzycznego. Postulowała wprowadzenie trzystopniowej struktury tego szkolnictwa. W artykule *O konieczności reformy*¹⁹ przedstawiła swoje stanowisko w tej sprawie. Uważała, że wiek uczniów na poszczególnych stopniach szkolnictwa muzycznego powinien być zgodny z granicami wieku, jakie obowiązują w szkolnictwie ogólnokształcącym. Niektóre szkoły podstawowe według Łobaczewskiej powinny być przekształcone w niższe szkoły muzyczne, a średnie szkoły muzyczne miałyby realizować program wykształcenia ogólnego na poziomie szkół zawodowych. Taki typ kształcenia był atrakcyjny dla uczniów, gdyż umożliwiał kształcenie nie tylko muzyków-wirtuozów, ale także muzyków orkiestrowych, pedagogów czy pracowników kultury.

Współczesna kultura muzyczna opiera się bowiem w większym stopniu na wszelkiego rodzaju zespołach symfonicznych, kameralnych, zawodowych, amatorskich i na rozmaitych innych, niż na jednostce – wirtuozie. Ten ostatni zawsze będzie dla tej kultury pożądaną osobą, pewnym luksusem, bez którego cała jej pełnia nie dałaby się pomyśleć, ale nie zastąpi nigdy szerokich rzesz instrumentalistów, śpiewaków chóralnych, kierowników chórów i orkiestr robotniczych, amatorskich itp. Pod tym względem Polska pozostawała zawsze w tyle w stosunku do innych krajów w Europie²⁰.

Właściwa selekcja uczniów, dobre przygotowanie pedagogów i programy nauczania oparte na nowych założeniach, to wszystko razem zdaniem Łobaczewskiej sprawi, że absolwentem szkoły muzycznej będzie „wszechstronnie wykształcony muzyk”.

Stefania Łobaczewska miała znaczący wpływ na rozwój muzykologii krakowskiej poprzez rozszerzenie problematyki badań i unowocześnienie metod analizy muzykologicznej. Dzięki swojej pracy naukowej, dydaktycznej, krytycznomuzycznej i organizacyjnej należy do grona czołowych muzykologów drugiego pokolenia w Polsce.

Bibliografia

Źródła

Archiwum Państwowe Okręgu Lwowskiego, Prace doktorskie. Łobaczewska Stefania, fond 26, opis 4, sprawa 377, s. 699.

Opracowania

Chybiński A., *O kilku problemach krytyki muzycznej*, „Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie” 1930, nr 2 [przedruk: S. Jarociński, *Antologia polskiej krytyki muzycznej XIX i XX wieku (do 1939)*, Kraków 1955].

Chybiński A., *O zadaniach historycznej muzykologii w Polsce*, „Muzyka” 1930, R. 7, nr 10.

¹⁹ S. Łobaczewska, *O konieczności reformy*, „Ruch Muzyczny” 1945, nr 2.

²⁰ *Ibidem*.

- Dziębowska E., *Łobaczewska Stefania* [w:] *Encyklopedia muzyczna PWM*, część biograficzna, red. E. Dziębowska, t. 5: *klł*, Kraków 1997.
- Gérard Festenberg S., *Kilka słów o kulturze muzycznej XX wieku*, „Przegląd Muzyczny” 1911, nr 5.
- Łobaczewska S., *Karol Szymanowski. Życie i twórczość (1882–1937)*. Rec.: Z. Lissa, „Studia Muzykologiczne” 1953, t. 1.
- Łobaczewska S., *Muzykologia a krytyka muzyczna*, „Kwartalnik Muzyczny” 1949, nr 25.
- Łobaczewska S., *O konieczności reformy*, „Ruch Muzyczny” 1945, nr 2.
- Łobaczewska S., *Przed wieczorem kompozytorów lwowskich*, „Gazeta Lwowska” 1934, nr 360.
- Łobaczewska S., *Style muzyczne*, t. 1, cz. 1, Kraków 1960.
- Markuszewski P., *Działalność Stefanii Łobaczewskiej we Lwowie*, „Musica Galiciana”, t. 9, red. L. Mazepa, Rzeszów 2005.
- Nowe wydawnictwa*, „Muzyka” 1931, R. 8, nr 3.
- X.Y., *List ze Lwowa. Kilka uwag o stosunkach muzycznych*, „Przegląd Muzyczny” 1913, R. 6, nr 18, s. 11.

Źródła internetowe

- Akademia Muzyczna w Krakowie. Historia w latach 1946–1952*, <https://www.amuz.krakow.pl/historia/1946-1952/> [3.11.2017].
- Polony L., *Stefania Łobaczewska* [w:] *Poczet rektorów*, <https://www.amuz.krakow.pl/poczet-rektorow/rektorzy-akademii-muzycznej/stefania-lobaczewska-1952-1955/> [3. 11. 2017].

STEFANIA ŁOBACZEWSKA – MUSICOLOGIST, CRITIC AND ORGANIZER

Abstract

Stefania Łobaczewska was a graduate of the Lviv musicological school. After the Second World War, she settled in Cracow. Thanks to her scientific, didactic and organizing work, she was one of the leading musicologists of the second generation in Poland.

Keywords: Stefania Łobaczewska, musicology, Lviv, Krakow, musical education